

20. Dat zij waarschijnlijk minder zeldzaam is dan men tot nog toe gedacht heeft.

30. Dat de rups van *asella* eene speciale methode van vreten heeft, die karakteristiek genoeg is, om er de aanwezigheid van de rups uit af te leiden.

40. Dat zij ook leeft op tamme kastanje.

50. Dat deze, evenals nog 5 andere der 9 genoemde boom-genera, dus in het geheel 6 van de 10, behooren tot de familie der Cupuliferen (Berk, Hazelaar, Haagbeuk, Beuk, Tamme Kastanje, Eik).

60. Dat men de meeste kans heeft, om de rupsen te vinden, als men begin October op lage beuke- en tamme kastanjetakken naar de „vreetfiguur” in de bladeren zoekt.

70. Dat het gewenscht is, ook andere boomsoorten te inspecteeren, ten einde de opgaven daaromtrent te toetsen.

80. Dat in de vrije natuur cocons worden vastgehecht daar, waar eene gaffel door een takje en een daaruit ontspringend twijgje of bladsteeltje gevormd wordt. Of in de vrije natuur ook aanhechting van den cocon tegen een blad voorkomt, dient nog nader onderzocht te worden.

Schovenhorst, Putten (G.), December 1928.

J. TH. OUDEMANS.

effect

De wetenschappelijke nalatenschap van den Heer P. Tutein Nolthenius.

Door de vriendelijkheid van Mevrouw de Weduwe E. S. TUTEIN NOLTHENIUS-WALLER heeft het Laboratorium voor Entomologie, waar de voor ons onvergetelijke Heer P. TUTEIN NOLTHENIUS ruim een jaar geregeld gewerkt heeft, een groot deel van zijn verzamelingen met de vitrines en al zijn aantekeningen, teekeningen en praeparaten ten geschenke gekregen. Op verzoek van Mevrouw de Weduwe TUTEIN publiceeren we hierbij een kort bericht omtrent zijn verzamelingen en zijn verdere wetenschappelijke nalatenschap. De verzameling bevat in hoofdzaak bijna uitsluitend Lepidoptera. Niet de volledige collectie heeft het laboratorium ten geschenke gekregen, daar volgens de laatste

wilsbeschikking van den overledene de Microlepidoptera zijn toegewezen aan den Heer DR. H. J. LYCKLAMA à NIJEHOLT, terwijl deze laatstgenoemde en de Heer H. COLDEWEY, een keuze mochten doen uit de Macrolepidoptera.

Echter is deze verzameling toch nog belangrijk genoeg door de groote series van sommige soorten, die zich daarin bevinden. De geheele collectie is zeer goed geprepareerd en geëtiketteerd en bevat naar schatting nog ongeveer 3000 exemplaren. •Ze geeft met de oude verzameling der Entomologische Vereeniging, die ons laboratorium eveneens bezit, een goed overzicht vooral van onze Macrolepidopterenfauna. Ook zeer vele poppen en geprepareerde rupsen, welke de meeste collecties niet bevatten, zijn aanwezig.

De nagelaten gegevens van den Heer TUTEIN betreffen o.a. de volgende onderwerpen.

1e. *Grapholitha (Laspeyresia) nebritana* Tr. en *Grapholitha (Laspeyresia) nigricana* Sph. Hierover zijn zeer vele aantekeningen aanwezig. Met zeer vele instituten en specialisten in buiten- en binnenland is gecorrespondeerd, om de verspreiding van deze soorten vast te stellen. Voor Nederland is tot nu toe altijd *Grapholitha nebritana* Tr. als schadelijke soort opgegeven; het is nu echter gebleken uit de onderzoekingen, dat *Grapholitha nigricana* Steph. de schadelijke soort op erwten is, terwijl *Grapholitha nebritana* Tr. niet inlandsch is, en vermoedelijk ook hier wel niet gevonden zal worden, daar ze een Zuid-Europeesche soort is, die op *Colutea* leeft. Of ze soms schadelijk op erwten kan optreden, is nog niet met zekerheid uitgemaakt. Zeer nauwkeurig zijn de verschillen van deze soorten uitgewerkt, evenals de morphologie van de rupsjes. Reeds had de heer TUTEIN, in overleg met den Plantenziektenkundigen Dienst, verschillende proeven ingesteld, om tot een rationeele bestrijding van het erwtenvlindertje te komen. Jammer genoeg zijn door zijn overlijden deze proeven ontijdig gestaakt.

2e. *Ephestia*-soorten. In opgeslagen voorraden komen verschillende *Ephestia*-soorten voor. Daar veelal slechts fragmenten of slechte exemplaren van de imagines en rupsen gevonden worden, had de Heer TUTEIN zich tot taak gesteld, zulke onderscheidingskenmerken te vinden, dat zoowel rupsen als afgevlogen imagines te determineren

waren. Met behulp van mannelijke en vrouwelijke genitaalorganen was het hem gelukt reeds verschillende soorten aldus met zekerheid te herkennen. Voor de rupsen waren zulke kenmerken echter niet te vinden.

3e. Rupsen-morphologie en systematiek. Het is tot nu toe altijd zeer moeilijk, met zekerheid de rupsen veler soorten, vooral die der Microlepidoptera, te determineeren. Daarom had de Heer TUTEIN zich voorgenomen, de rupsen zeer uitvoerig en streng wetenschappelijk te beschrijven. Daarvoor had hij reeds zeer vele teekeningen en praeparaten vervaardigd. Deze kunnen de basis vormen voor verdere onderzoekingen. Van zijn overige onderzoekingen waren te vermelden: Kweekproeven met *Dasychira pudibunda* L., *Taeniocampa stabilis* View. en *Chimabache fagella* F. De bedoeling was, om de overerving van de verschillende kleuren, van *pudibunda* en *fagella* bijv. de zwarte, na te gaan op grond van uitgebreide kweekexperimenten. De resultaten, die hij met behulp van groote seriën van gekweekt materiaal verkreeg, wijzen er op, dat de betreffende kleurvariaties volgens de Mendelsche wetten overerven. Reeds vroeger was hij bezig met soortgelijke onderzoekingen over *Orthosia rutililla* Esp., doch heeft hij deze proeven afgebroken, omdat het kweken der *rutililla*-rupsen in het groot technische moeilijkheden opleverde.

Al zijn gegevens zijn bijeengebracht in een aantal dossiers. Voorts zijn er nog een aantal gegevens aanwezig over: Het uitkomen van vlinders; vlinders op diverse hoogten; Psychiden, en nog enkele losse, minder belangrijke aantekeningen.

Het is de wensch van Mevrouw de Weduwe E. S. TUTEIN NOLTHENIUS-WALLER, dat deze gegevens door ons laboratorium ter beschikking worden gehouden van belanghebbenden. Uitgewerkt is alleen een kort bericht over *Dasychira pudibunda*, dat wij hier in extenso laten volgen.

Resultaten van kweken van *Dasychira pudibunda* L.

door P. TUTEIN NOLTHENIUS.

Het materiaal, dat voor onderstaande kweken gebruikt is, is afkomstig van de plaag in het Elspeter Bosch in 1926.

Van een zwart ♀ en een wit ♂ werden 75 vlinders

verkregen; 42 wit (21 ♂, 21 ♀), 33 zwart (15 ♂, 18 ♀); dus: 56% wit, 44% zwart of, als men aanneemt, dat de verhouding van ♂♂ tot ♀♀ gelijk is, en dus tegenover 18 zwarte ♀ 18 zwarte ♂ behooren te staan: 54% wit en 46% zwart.

Van een tweede paar, eveneens een zwart ♀ en een wit ♂, werden 11 vlinders verkregen: 7 wit (5 ♂, 2♀), 4 zwart (2 ♂, 2 ♀), 63.5% wit, 36.5% zwart, met dezelfde correctie: 71.5% wit, 28.5% zwart.

Het derde paar, een wit ♀ en een zwart ♂, leverde 16 vlinders, 8 wit (3 ♂, 5 ♀), 8 zwart (2 ♂, 6 ♀), dus precies 50% van ieder en gecorrigeerd 45.5% wit, 54.5% zwart.

Einde September werden gele en bruine rupsen uit het bosch medegenomen en afzonderlijk gekweekt.

Verschil in de vlinders was niet merkbaar — op de 34 vlinders was slechts 1 *concolor* — en 1 donker ♂, dat echter geen *concolor* was. Voor de sexe verhouding 1-1, gecorrigeerd is dit 2% *concolor*. Er kwamen eenige sluipvliegen uit, en speciaal uit rupsen, die tijdens hun leven **zwart** waren.

De verkregen resultaten wijzen er op, dat hoogstwaarschijnlijk bij de *concolors* het zwart recessief is en 25% homozygoot zijn.

Ik heb thans vele eieren van zwarte paartjes en hoop, dat hieruit louter zwarte *pudibunda's* zullen komen.

Een bijzonderheid wil ik nog vermelden, n.l. dat in den beginne bijna uitsluitend ♀♀ uitkwamen. Op één dag zelfs 22 ♀♀ tegen 4 ♂♂. Den volgenden dag kwamen de ♂♂; 12 ♀ tegen 17 ♂. De ♂♂ behielden daarna de overhand. — 10 Mei sloeg het weer om en waren er een 4-tal zeer koude dagen, waardoor het uitkomen onderbroken werd, om 15 Mei en 16 Mei de laatste ♂♂ te leveren. Dit waren weer warme dagen.

Tot nog toe zijn er geen vlinders in het Elspeter Bosch gezien.

P.S. In 1927 zijn alle *pudibunda*-kweeken ongelukkigerwijze door polyeder te gronde gegaan.